

АЙСБЕРГ: МОДЕЛ НА СИСТЕМНОТО МИСЛЕНЕ

Northwest Earth Institute

Системното мислене е начин за търсене на решения, който изследва как си взаимодействат елементи на дадена система.

То е подходящ подход за търсене на решения на глобалните проблеми, а за неговото представяне използваме модела на Northwest Earth Institute. Моделът разделя мисленето на няколко нива. Знаем, че видимата част на айсберга е 10% от неговата маса, но океанските течения въздействат на останалите 90%, които пък определят поведението на върха му. Глобалните проблеми следва да бъдат разглеждани по същия начин.

1. Ниво на събитието

Именно на това ниво най-често възприемаме заобикалящия ни свят и бързо третираме симптомите. Айсбергът ни подтиква да изследваме проблема в дълбочина.

2. Ниво на повтарящия се модел

Ако погледнем под събитието ще забележим, че то се е случвало и преди. Наблюдавайки тези тенденции, ще можем да предскажем и предотвратим събитието.

3. Ниво на носещите структури

Под повтарящия се модел се намира основата, която отговаря на въпроса: Какво причинява модела, който наблюдаваме? Според професор Джон Гербер (Университет Масачузетс) носещите структури могат да включват:

- Физическата среда – пътища, храна, местоположение.
- Организационната среда – корпорация, правителство, училище.
- Политиката – закони, наредби, данъчни формули.
- Ритуалът – поведенчески навици, така вкоренени, че превърнати в подсъзнателни.

4. Ниво на менталните модели

Включват отношенията, вярванията, морала, очакванията и ценностите, които подкрепят функционирането на структурите такива, каквито са.

Използвайки „Айсберга“ вие можете да обсъдите (глобален) проблем или такъв на града, в който живеете, със своите ученици. Нека те самите определят проблема.

Въпроси, които да си зададете, след като изпробвате „Айсберга“:

1. Помогна ли ви моделът да изследвате проблема на ниво система?
2. Кои са точките, където дадена намеса може да доведе до промяна на системата?
Вдъхновява ли ви моделът да действате по някоя от тези точки?